

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhasseki tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 24.10.2017

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul Milletvekili

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde sanayi işletmelerinin büyük çoğunluğunu çay fabrikaları oluşturmakta, ÇAYKUR'a ait 45, özel sektöre ait 229 olmak üzere toplam 274 çay fabrikası bulunmaktadır. Bölgenin önemli geçim kaynağını oluşturan çay fabrikaları yer seçimi yapılırken yerleşim yerlerine olan mesafesinin dikkate alınmaması, ruhsatlandırılırken iklim koşullarının ve ekolojik önceliklerin göz ardı edilmesi Rize'de ciddi anlamda çevre kirliliğine ve sağlık sorunlarına neden olmaktadır.

Yaptığımız araştırmalar ve incelemeler sonucunda çay fabrikalarının yarattığı kirliliği defalarca gündeme getirdik. Bu konuda bölge halkı tarafından dile getirilen şikâyetler yanında çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından da kaleme alınmış raporlar bulunmaktadır. Çay fabrikalarının neredeyse tamamının yerleşim yerlerinin içerisinde kurulu olması, bir kısmının işletme ruhsatının dahi olmaması, usulüne göre baca filtresinin bulunmaması, ses izolasyonu için gerekli tedbirlerin alınmaması, katı ve sıvı atıkların herhangi bir işleme tabi tutulmadan doğrudan çevreye bırakılması, fabrikaların çevre izinleri olmadan çalışması, yönetmeliğe aykırı uygulamalar yapılması, ortam tozsuzlaştırma sistemlerinin var olmaması gibi sorunlara dikkat çekmiştik. Rize İl Çevre Müdürlüğü tarafından yayımlanan Çevre Durum Raporlarında da benzer sorunlara işaret edilmiştir. Raporlara göre; çay fabrikalarının kurulurken herhangi bir planlama yapılmadığı, çay fabrikalarının büyük bir kısmının meskün mahal içerisinde yer aldığı, il genelinde çevreye etkisi olan tesislerin %55'ini çay fabrikalarının oluşturulduğu belirtilmiştir.

Kirliliğin azaltılması ve enerji tasarrufunun sağlanması amacıyla ÇAYKUR tarafından 2010 yılında daha ekonomik ve çevre dostu alternatif enerji kaynaklarına yönelim olmuştur. ÇAYKUR 2015 Çay Sektörü raporunda, konuyla ilgili olarak 11 adet su buharı alımı, 5 adet fabrikada şebeke boru doğal gazına, 17 adet fabrikada sıvılaştırılmış-sıkıştırılmış doğalgaza ve 12 adet fabrikada da ithal kömüre geçildiği ifade edilmiştir. Daha az azot ve karbonmonoksit üretmesi, çevre kirliliğine karşı daha ekolojik

bir yapıda olması, Aldehit ve diğer hava toksinlerini içermemesi, gürültü kirliliğine yol açma oranının %30 daha düşük olması, zemin suyunu kirletmemesi, sera etkisi yaratma düzeyinin düşük ve tasarrufu arttıran bir enerji olması nedeniyle çay fabrikalarında özellikle sıvılaştırılmış-sıkıştırılmış doğalgaza geçen yerlerde çevre açısından bir rahatlama olduğu gözlemlenmiştir. Ancak bu enerji tipine geçişin az olması ve bölgede bulunan ÇAYKUR ve özel sektör fabrikalarının kullandıkları kömürün (genellikle kalitesiz) yarattığı ciddi çevre kirliliği ve buna bağlı olarak ortaya çıkan sağlık sorunları devam etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Tüm çay fabrikalarında (ÇAYKUR ve özel çay fabrikaları) sıvılaştırılmış-sıkıştırılmış doğalgaz kullanımını zorunlu hale getirmeyi düşünüyor musunuz?
2. Sıvılaştırılmış-sıkıştırılmış doğalgaz kullanan çay fabrikalarının arttırılması yönünde bir çalışma var mıdır? Bu konudaki plan ve takviminiz nedir?